

ihm mitteilen, dass er, als er das letzte Mal [in seiner Eigenschaft als Landvogt] nach Baden gereist sei, zu Bremgarten mit dem Landschreiber abgerechnet habe. Damals sei ihm dieser 38 Gl. schuldig geblieben, nicht eingerechnet jedoch "die brieff so noch nit gelöst waren, darumben dan mir mein Sigell lang hinderhalten worden".
 "Für das andere ist einem Man [Christian Fürli] von Nider Will [Niederwil] wegen einer gewüssnen Sach oder Fäuler Ehr undt gwehr abgenommen worden, letstlichen in gl. 40 verglichen worden, darumb hab er den herren landtschreiber [Heinrich Ludwig Zurlauben?] mit Wein undt heiw bezalt, welches diser man mir hier Zue Schweydtz selbstn geredt. Nun aber wass die hinderblibne ahn gelöste brieff undt der Man von Nider Will betrifft, will Jch den herrn überlassen Zue disponieren nach belieben."

So hoffe er denn, er werde der Ueberbringerin dieses Briefes die eingangs erwähnte Summe, die er nun schon acht Jahre lang zugute habe, mitgeben.

Original

AH 35, 219-220 - Blatt 220 leer

117

[zw. 1632 und 1646]

A

"EFFIGIES ET GENEALOGICA PRAETENSI POLITICI PATRICII HELVETII
 DICATA JNCLYTAE ET CATHOLICAE URBI LUCERNENSI IN
 HELVETIA"

Laut einer Notiz [von Beat Fidel Zurlauben] auf dem Titelblatt dieses Manuskriptes handelt es sich hiebei um die satyrische Lebensbeschreibung von Oberst und Schultheiss Jost Bircher von Luzern. Ritter Ludwig Pfyffer soll [laut Zurlauben] dieses Werk zwischen 1632 und 1646¹ verfasst haben.²

1) Jost Bircher verstarb 1645.

2) vgl. Gottlieb Emanuel von Haller: *Bibliothek der Schweizer-Geschichte*, Bd. II, Bern 1785, Nr. 460

229.
 Illustriſſimj et potentis
 S. S. Ferdinandi:

Ut reuerat genium S. S. V. S. J.
 lustris et potestati, cum digna oblatione
 exhibeo officium, et aeternam omnis
 praesentis politici patriae Reipub. uestra
 licet in praesenti in cogit. h. ueri
 expriment opus laudis animaduersiones,
 et proponens in imagine personam tam
 noticiam eorum existimationem, et exiguam
 cum laude omni sibi credidit administrand
 recipient defiderium meum limitatum
 in hac pagina, et quamuis multa habeam
 dicenda, h. cogor breuitatis gratia, ea
 comprehendere ad notitiam, ut non oblonga
 pertransiam, seruant michi in alio
 tempus (tamen breui) sceleriter
 uidere facere originalia ab eodem
 politico patrio subscripta, et
 sigillata concernentia provisionem

machinam, et negotiariam adversus
aliquos pagos imperis vestri Helvetij,
et spectabilis in quatuor viles pro-
testantes facinus quidem imprudens,
quod auctoritatem vestram vane
minuit, et vestrum pagum, qualem
a solida immensa prudentia vestra
remedium non impenatur, est plane
delictum tantum relevi, quod sufficeret
confundere simplicissimas aquas libertatis
quibus, et omnium bonorum aeternorum
et Republicae: igitur evulcens
sermonem meum ad hanc pagellam
me etiam remitto ad ea, quae inferius
continetur tangendo partim tantum
modo pessime profopia filij publici
patrij cum informati extant
eius vitiosorum tractatum.
Haec quoque igitur meliora signa

224.
obsequij mei largiri, nisi eos ad
venire tam nobilitis, et evidenter
iactura, in qua incurere defacili
possent, si cum opportuno remedio
ei non occurrerent. Recipient
igitur auctoritatem animi mei, meque
per eorum bona gratia asserent,
dum a S. O. M. omnes eorum
eventum et successum faustum aspicio.

S. S. V. V. Illustr. Apoloni:
Serrus devotissimus
et devotissimus.

Nulla, et diversa exant
historia et narrationes tractantes
de origine, et gubernio Imperij,
et Republicae Corporis Helvetij,
quarum auctores ad relationem. Non
autem ad experientiam scripserunt

exponens eisdem Helveticis populariter
gubernio se se habere; quod tamen in
experientia et praedicta negare possit,
ex quo cum sit manifestum Corpus
Helveticarum Compositum esse, ex
tredecim pagis, inter quos septem
scilicet Zürich, Bernam, Lu-
cernam, Basileam, Friburgum,
Solorum, et Schiaffusam; quae
cum democratica mirabiliter reguntur,
eligendo et componendo numerum
praesum hominum procerum, et
habitorum, et in singula ex dictis
eorum civitatibus constituent
Magistratum 7 legibus suis; tam
incivilibus quam criminalibus
regitur: omni appellatione remota;

3) Vierwaldstättersee

Haec vero septem Civitates, siue
provinciae etiam libere sunt scilicet,
Vry, Suetz von Erualdo: Zug
Glarona et Appenzell. quae quamvis
populariter reguntur, hanc tam
politice, ut si tempus mihi concederet
describerem gubernium illud ad satis =
factionem lectoris.

Tamen cum decreverim tantum loqui
de quibusdam particularibus Civitatibus
Lucernae primj pagi universi Corporis
Helvetici Catholici, alia praetermittito
me ad eam restringens.

Urbs igitur Lucernae: sita est
prope amenissimum lacum, ex quo fluit
amnis navigabilis⁴, secans circuitu
eam. p. medium, et ab orbe solis laevis

4) Réuss

ipfe inferuit civem civitatis pro
fauca profundissima; atque uero tres
partes civitatis circumvallant altissimam
murum sapissimis turribus munit.
Istud uero quod mirabilis, et maxis
facundum perspicitur, sunt pontes
mirifice exstructi, et magnifice
elaborati, tegi et picti, sunt
phores incredibilis longitudinis, et
asseruati sunt summa mendicia,
super quibus deambulantes ingentem
perspiciunt animi delectationem
oculariter perspicendo deorsum hinc,
et inde quantitate innumerabilem
voluerunt a quibuscorum cuiusvis
generis, et pssim; ibi et proprium
naturale mirum et singulare
donum diuinum appellari possit
Fora et diei, seu uia dicta

5) Gemeint die Ambassadoren von Mailand/Spanien

Ciuitatis, quae ubi plurimum munita
sunt limpidissimis fontibus, pro
seruitio Reipub. animi cum munditia
asseruatur et quibuscumque anni
temporibus inmunditia ab ea arcentur.

Ciuitas praedicta ornatur magnificis
palatiis domibus, et edificis ecclesia-
rum monasteriorum, Scolarum, et
aliorum omnium, quae tam inchoam
Rempublicam decent, in qua continet
moram trahunt. Martyj Apostolicj,
Catores Casarea et Catholicae
Malesolabis Reg⁵ Cel = Sab = Nabura
pro ut occasiones suadent.

Et aequam ad benemeritiam, et
gubernium Reipub. praerogator
optimum censet defendendum, si uerj
Ciuitas, siue Reipub. succerna absolute
et pacifice, priuatiue quoad alius

Ciuitates, sive pagos Heluetios
possidet decem, et octo comitatus,
provincias, Balliagos, et hominia,
ad quae singulo biennio gubert
nubores renouat, qui in fine dicti
biennij computata exactionis
exactionis. redituum et confiscationis
ac aliorum emolumentorum debi-
torum in chylae dicitur Reipublicae
nec non eorum administrationis
admissim reddere lentat, et ad
Sindicatum Praeui Honorario,
quod eisdem gubernatoribus per-
soluitur a hominis Ciuitatibus.

Videtur item mihi Confessorum
exponere, unde venient isti
gubernatores nuncupati Landvogt.

Exstat in dicta vrbe Lucerna
Senatus quodlibet nuncupatus
paruum Consilium Compositum

227.

ex triginta sex Senatoribus, diuisum
in duas partes, alteram scilicet
aestiuam, alteram hyemalem, scilicet
decem octo pro parte qualibet, quoru
vna creat, deputat, et nominat
alteram in vigiliis festivitatum
Sanctorum Joannis Baptista et
Euangelistae cuiuslibet anni, ordine
pulcherrimo, atque inuis privilegiis
provinciae apertim seruatis, quij
triginta sex Senatores omnes causas,
tam ciuites, quam Criminales
C morbis lantum et percussoris
faderis cum principibus et alijs
familibus Supremis, et Urgentibus
negotijs exceptis Deicere, et
terminare possunt, et consequenter
adueniente obitu vnus ex dictis
Senatoribus, et Confiliarijs in quavis
ex dictis partibus, altera pars alium

in eius locum eligat, ea tñ consue-
tudine, et lege servata, ut in electo
qualitates sufficientiæ, et alia requisita
concurrant, et oby ad sunt plures fratres
concurrent: Senior semper obligatur
C. quatenus tñ sit Sufficientis et Supra
nec possint duo fratres, nec pater et
filius Federe in dicto Consilio, et casu
quo alius ex dictis Senatoribus seu
Consiliaris habeat talem verben: in
dicto Consilio seu Magistratu beneve-
tur eius consanguinei usq ad
tertium gradum inclusivè et vicinij
et cognati eorundem C. si qui sunt
abstinere ab ingressu eisdem.

Et tñ in super sexaginta
quatuor Consiliarij nuncupati Sni,
Magni Concilij, 7 cum vicariis,
et congregantur cum reliquis
triginta Leg Senatoribus Constituent
Com: dicitur, quod nuncupatus

Supremus Magistratus eius decisiones
nullam habeat appellationem recursum,
nec revocationem, et deficiente aliquo
ex dictis Consiliaris sexaginta
quatuor locus vacans amplectur per
selectionem alterius per votum omnium
centum Consiliariorum.

In hoc Supremo Magistratu potest
Pater recipi in parvo, et filius in
magno, et alius consilio respectuè,
et viceversa prout etiam frater
potest recipi in magno, et alius in parvo
ut supra et infra: ex his centum
Consiliaris creantur, Depulantur,
eliguntur, et nominantur persona
habituæ ad quodcumq officium et
administrandem Balliagij eisdem
remisq.

Uta multa per se privilegia sub qua
quibus Respublica existit suffulta ab
Imperatoribus, et Romanorum Regibus

229.
 Seruata, quod nemo spurius, vel illegitimus
 ad aliquem eodictis, et alium gradum
 honoris assumi possit: ex quo pra-
 uidentur hominij dictae Reipublicae,
 quod damna et quot exitia, et quot
 cauae malorum prouenerint, et quoniam
 possent pro tempore in regimine huius
 Reipublicae ab indole illegitimorum.

Cum igitur conuenerim totum
 animum meum ad laudes pulcherrime
 Ciuitatis new Lucernae: et dominum
 eusdem exiguam agere seruetam, et
 tibi praesentare in effugium tuum
 praesentem publicum, et factum patriam
 iuxta promissionem meam in dicta
 tractando speciditer circa privilegium
 nouissime descriptum, quod nemo
 spurius, vel illegitimus possit admitti
 ad aliquas dignitates honorabiles in
 dicta Reipublica quod ualde me laedere
 a maiorem perturbacionem eiusdem

pro tempore habentis inuicibiliter
 obseruata, hoc unum est, quod in
 creatione scilicet primarij Consilij
 Brandemij Gubernatorum, Praetoris
 Comissariorum, et aliorum officiorum
 magni negotij ad illas prouidetur
 praesentibus promissionibus manentibus
 Conuinijs, hortationibus, precibus,
 instantiis per se, vel interpositas
 personas uerbo, vel inscriptis, ab illo
 haecenus uiniliter suis obseruatum.

Nulla praeterea essem dicturus in
 laudem ordinis, et statutorum; si
 tempus mihi superesset et breuiter
 affirmi nullam personam recipi posse
 in regimine dictae Ciuitatis, seu
 officiorum, et manum ipsius, nisi
 nationem et baptizatam in eadem
 ciuitate Lucernae, et de legitimo
 matrimonio procreatam, et honore
 dignam, ea consuetudine semper

animi mei casare conditus sum salerni.
 Quomodo igitur egisti o Lucerna
 de dictis tuis antiquis stultis, et q
 nubes caliginosa obcaecavit oculos
 sui intellectus? nonne perspicis in
 primario officio Reipublice tuae
 assumptum esse, creatum, electum,
 et opulatum in maximum eisdem
 et publici praedictum, spurium
 detestabilem sanguisugam infelicitate
 tyrannum, hypocritam, notum signum
 manifestum publicum concubinarii
 prolestrem seu bifurcatis iniquitatis
 et demum exemplar, et typum
 flagitij.

Quod peri igitur oculos tui intellectus et
 mentis tuae et respicere ad exemplum
 praedictorum tuorum, q in sudore
 sanguinis se se videris reddi servum
 a tyrannide multorum, quibus
 quibus tu in praesentiarum morte
 proprio primario officio Reipublicae

220.
 assignas; et quo frates tui aliorum
 peccatorum Reipub: magnopere stupefuit.
 nunc vero, quod publici manibus remones
 ignorantia, quam allegare poteris, erit
 crassa, et ut melius dicam erit mura
 pertinacia remuens necesse malum tibi
 illatum prudentia tua summa medicina
 est utere ea, et sanare quanto citius, ut
 te liberam reddere possis ab huiusmodi
 incognita peste; quoniam opus fecum
 carissimum: circus, et populos sumam
 horrorem, et gloriam infinitam acquires.
 Videtur tibi mihi, o Lucerna mea te
 aliquantulum stupere et eo, quod alij
 malum tuum, priusquam te perspiciant
 nec non mihi videtur ex sensibus tuis
 te incredulum reddere. Veniamus
 igitur ad periculum, et ex perimentis
 facti adhaec ut haec tua narratio fide
 falsa vel mendicula videatur Inno

ueritica, et experta coram sumo
 beo, et uniuerso orbe, prout ita
 protestor.

Nobis est et manifestum genitrici⁶
 castus publici iam pluribus ab hinc
 annis elapsis fuisse captiuum
 seu suum cohortis militum
 pedestrium Heluethorum, qui in
 seruiabant in prosulei Ciuitatis
 Lugdunensi⁷: a parte Regni Francie
 et ad effectum, ut expensis parcent
 ad uicil secum mactorem 9 indies
 illis eras labio uenusta, formosa,
 et inuiniuibile constituta

Ciuitas Lugdunij uniuersi orbis
 emporium celeberrimum hinc
 temporis mercatoribus completibus
 abundanter munita certiores facti
 dicti mercatores se aduentu et
 eligentia forma dicta mulieris
 inuicium amicitia cum dicto

6) Jost Birchers Vater war Niklaus Bircher.
 versuchen von Personen war uns Dr. J. Brülisauer,
 Es handelt sich hiebei wohl um Anna Egglin. Später
 heiratete Niklaus Bircher Maria Bletsin.

251
 Capitaneo contraxerat ipsam sapienter
 uisitando, et multato una cum muliere
 ad conuicia, et choreas reperierant.

Ipsam ipsam Capitaneam ludorem, quod
 eisdem animum prout obtinuerat, donec
 infantem captisq; ludis quicquam
 iocabant cum marito, reliqui uero
 admirabant uenditorem mulieris.

Ille ebre in honeste mercatorum cito
 operata fuerat, et ipsa omnis orna-
 mentis honestatis corpus suum infamia
 imolauit.

Verum in herbas et illos, ut amplexibus
 amatoris dicto mulieris mercatores ipsi
 frugi et gaudere facibus possent, nec
 peccant inuenient relictis altis
 diis sedo nuncupato fragilia opone-
 dere ceperant, cui tantum nocuerunt
 tempore inuincelant ad eichar hinc
 natum in magno Abriv in let ear
 condito, et ita continuant frequenter
 in que exposita fuerunt diuersa
 egyptia summa pecuniarum, quam obre

7) Lyon 8) Bei den nachfolgenden Identifikations-
 Staatsarchiv Luzern, in freundlicher Weise behilflich.
 Später heiratete Niklaus Bircher Maria Bletsin.

292.

conceptum in ira divina, et ex semine
Cabinida. Resipiscere igitur et impone
remedium criminis per se commissi in
transgressione huiusmodi statutorum.

Transamus ad secundum Capitulum
Circu illius in gladium, et manuum huius
rupinam q. munera sibi oblata nequam
propulsant? nisi ea, q. exequi, vel nullas
fuerunt momenty. Ideo in super e. pro. q.
illius habent necessitatem, et amissionem
affirmare poterunt? in eius sermone videbatur
fondimonia, dum sapie sapie ore pro. =
municipal, de laudem deo, nisi habeo
comune in are, vel proprium alicuius
personae minus recipio munera aliqua
michi oblata, nec alijs contraxerim
offendere poterit. Hec os ad probationem
falsitatis et mendacij huiusmodi assertum.
Tamen est compendiose ad distinctionem
istius puny decemium breui oratione

ista mulier obtinuit liberum arbitrium
in casu huiusmodi ad inobedientiam, et
in temperantiam uelut sua, et ita
contraxerunt fuit perspicuum multum
amorem citra uenecundiam et pudorem

A respice igitur conceptionem huius
Sordiditatis matris, q. in humillima
corruptione ignorantie ortum habuit
et filius communitatis in ciuitate
Lugdunens.

Sed si mulier ipsa suis se Sterilis, tam
maximum praedictum non in huius
auctoritatis huius o Lucerna, et huius
Reipublicae, et non peperisset prodivin
hinc loci Liby.

Hac est ueritatis probatio generantis
et ortus huiusmodi, et facti patris
huiusmodi ueritatis et matris
nihil sed tantum assumptis probatio
nihil ueritatis et abprobatis

A respice deus quomodo creaueris, et
de pubertate spurium execrabilem

pro quocumque, quod si non pererem.
 morem alius personis de emendis
 gesta Lucerna narrorem de le: Oanis
 fide Lucerna: q. capillus erigere
 faceret specialiter si oratores
 duarum praevidiam loqui uell. h.
 perum cum mihi in dedicatione
 referuerim manifeste hinc
 rener: Reipub: subscriptam origi-
 nalem manu libera, et caraliterij
 Quis scriptam et substantiam, Alho
 sigillo munitam et le iniam cum
 aliquibus ministris Principum
 ad honorem in praevindium aliquorum
 Civitatum Corporis Helvetij et in
 premium promissionis tuae indulta
 scriptura contenta receperis bonum
 auream ingentis ponderis prode
 scribant igitur tibi diem t. h.
 Reipub: praevindium ad salendam
 veritatem a qua dignoscitur normi =
 qualem, et perfidiam animi et

299.
 sceleris huj: item dignoscitur, h. h. h.
 suble as alienum, sic ne preinde,
 Lucerna n. debet desister. a diligentij
 inquisitione circa praemissa ad huc ne
 incurreas indignationem, et discordiam
 alienam dabitur: Prudentia igitur tua
 et intellectus dabitur lenitatem in =
 quibusvis istius cause tam argentes
 qua infamia, et quomodo daretur, et
 laborer. Sive refrenen militum
 lenitatem ad scribitur Christian.
 praestabilis, et cohortem suam propriam
 abrenuerit media mercede duplicam
 triginta in singulis mensis; illud testatur
 h. h. Capitanej, qui sub suo dominis
 militabant et propriis suis Germanis.
 10.
 Alho ex Capitaneis servient: Catholica
 Maestralij in facula Mediolani Exonitione
 praevindium: sicut in officio Senae et
 Praetorij fungentis dum sedem sub =
 scribere curasti, tibi lenore formate

9) Die kaiserlichen und mailändisch-spanischen Gesandten? 10) Eventuell Jost Birchens Bruder Niklaus gemeint.

254.

absq[ue] absolutione, an inter tantus h. h. qui tam honorabiliter, et tanta cum vigilanti et prudentia administraverunt. eorum omnes, et officium, an unquam audita fuerit talis persecutio adversus cives generaliter, et specialiter regentes et familias honestas, prout in presentij contractu. Nunc quo universam

Corpus Helveticum undiq[ue] amittitur divissimis bellis, et quod omnes illius propinqui redudi sunt ad ultimum exitium, et iam ignis accensus est in domo tua o Lucerna prout bestia[rum] poterunt Episcopi, Profite 11 et Civitas Robur qui iam nimis experientur ardorem istius flammæ magis ac magis gravantis.

At unus h[ic] Consilium pro officio ofile Civis, q[uod] nullis tuis suaderetur meritis possides debet accelerare ad trahendum in Concilio quomodo sint conferendi,

12) Rotweil

et nunquam usq[ue] fuit talis formam[us] fidentia: Quod talis quem egit a Colonello Gallo ac feni capitaneâ Hispanum de docuit stipulationem instrumenti pro ductionis sexaginta in quolibet mense citra periculum et reservationem.

Heu hircus talens in lino inuria tua superciliosus, seu simia maledicta edens p[er] duas mandibulas, prout edes p[er] triginta, si illa comadam suadet.

Transgredimur ad lorum puncti tuae significatae tyrannidis, de qua sermonem habebunt Seniores Julia Civitatis. Piculis igitur mihi honorabiles persone exquantis Scabellij et ad vestram satisfactionem agnovistis; aliter quindecim, aliter vero decem sedo et plus, aut minus. Confitemini ergo veridicam in vestra conscientia

11) Joham Heinrich von Ostein

Seruientes. Ciuitatis. qui se semper. 255.
 peribum inuenient sine suis inuicem
 ad inueniendum diuersis. uere, per diem
 praescribendum aduersus diem ad accusare
 faciendum coram fratre Ciuitatis pro
 quolibet reuana, et uidetur proprie de
 his rebus legimus, et inueniuntur ad
 iam aliquem Ciuem Carceribus mancipare,
 illiusque pene pecuniaria multare potes
 cum animus tuus semper inflectitur
 id infamandum aliquam familiam et
 aynationem honestam, prout iam alius.
 Nam saepe spectamen fecisti, uide huius
 agris, prout agunt meretrices et semel
 lapsae in limo fragilibus perquirunt, et huius
 operantur quod ad offitium perquirunt, et huius
 similes inueniunt. Ita tu perspicis
 natum esse in immenso pelago improprietatis
 cohibere cum corde peruerso, et terminis
 iniquis perquisitis humilione proximum

amici ad obsequium armorum circum-
 uicinum ad manifestationem uerbis
 pro bene publico, ad congregandam
 Concilij super occurrentibus bellis ad
 traditionem quomodo sint bene promissa
 sua promissaria sine magis aeterna
 imbutentaria, horrea, et alia uicinalia
 et praescriptions bellicae et verum tu
 e conuerso quando proponantur res
 sena et quales, magnis momentis.
 pro similibus hominibus et Republica
 Simulas de agnitione laborare, quia
 ignoras ea, quae sunt necessaria, et quod
 peius est bonum Republica curare
 recusos, sed interim partes huius sunt
 periores. Carificis in perfectione
 nunc unius, nunc alterius persona.
 In quo exercitio te laborare requirit.
 Telles praemissorum erant arbitrij
 Concilij magnus ostendit, et idem

tiam sed nunc usq[ue] opera tua et omnia
 delicta fallunt: h[ec] multi sup[er]ent, quod
 eius generaliter s[er]vare possint rusticas
 quas moras, et iam ante probe meritis
 tuis demissis te debuissent in seditione
 et profundiori cloaca, que inveniri
 possit quoniam locus ille melius bilij
 competebat quam primatum conitij.
 Ad quod velle artificiosum est hunc
 iudice bonorum hypocrisiam regere
 volentem defectus suos deambulantem
 periam semper cum Corona p[re]stantibus,
 Ad diabolo in p[re]conis et ad hac ut se
 simul et publicum videtur cum fratre
 in capite et Bragheba in parte anteriori
 delicta etiam suadere studens, quas
 nitens facere brevis gratias Capparens
 proprie mulum p[re]dictam ad instar
 Asturconis D[omi]n[us] et eius ad illij
 largum perspicat, sed nec ista illij

13) Rocca d'Arazzo

succedere poterant, qui ad regni seculum in
 suorum antiquorum requiritur ut habitus
 proportionibus sibi, sed cor diabolicum
 plenum iniquitate, perfidia et maligna
 conversatione. Alia requiritur quam
 spiritum et Bragheba ad legendam
 scabiam boni incurabilem et pestiferam.
 Ad continuationem mea narrationis
 necesse est me redire ad te o Lucerna
 quoniam reperio te graviter eraspe
 obseq[ue] egrefatione quamvis in procedentibus
 punctis ignorare possis tantum humili
 tatem et ignominiam in eadem regnare,
 sed quomodo potes te excusare ignoras
 hunc fuisse maiorem aliam, qui
 terram pedibus calcaret in patria
 Aethiopia. Ignoras tu quanta cum
 ignominia et abiectione amittere
 prope Roccam Frabij in promissio¹³

257.

quae ad maiorem confessionem sua
 habitudinis reposita fuerit in Ecclesia
 metropolitana ¹⁵ Laurini, quae damna
 attulerunt huc debis Capitaneis, officia =
 libus, et militibus privatis, multum adhuc
 estant qui enarrari poterunt, Magna
 indignitas o flagitium inauditum
 per he illatum nationi Helvetiae.

Pramissa omnia huius innotuerunt
 o Lucerna et huius circumscripto casu
 tam nobilitati illam admittenti ad regimen
 Capitaneus generalis Civitatis huius
 mihi respondebis interuenisse aliquam
 speciem negotiationis secreta, quae
 ex ea cauda magis hunc generalem
 quam credo, et nil profus vereor, quia
 hic est semper plenus ambitione per
 quivens occupare omnia titula honesta
 sed dignitates, quae unquam conferri

Alexianus hominis quingentos annos
 quos cum duobus sex illis, et supel
 lectibus, et in primo impetu ad
 ocularem inspectionem sexaginta
 equitum Gallorum in monachis dedit
 diebus suis armigeris deponent:
 armis, et se hunc gratia ditorum
 Gallorum remittendis salutem
 personarum suarum petiendo alios
 omnes morte cruenta morientur.

Fidem pramissorum fecit Baro
 Termes, ¹⁴ cui diebus patricio filius
 in pedibus obiecit torquem auream
 efflagitando civem, ut vitam illam
 filijs condonaret ubi tantum se solum
 pendit, sed culpa et facta sui facti
 fuerunt multi capiti, inter quos
 tres honesti puces cum eorum officia =
 liby, et supplicibus cum sepelitis,

14) Baro Termes = Baron [Heinrich I.] Zurlauben [termes = Zweig, Laubast?]

15) Turin

16) Bircher war Stadthauptmann von Luzern.

298

post ipsum et intercessisse à Republica,
adhuc et ipsum remitteret ostendendo
grave damnum, quod illis casibus
improvisa illius absentia, quod vigore
decreti magistratus ex caeteris suis,
et nunquam à fundamentis Lucerna
accidit talis casus, quod tanta civitas
necessitata fuerit ad absentiam faciem
illius ducem et eum cogendum ad
incumbendi oneri sibi imposito
extra dominium.

Multa essent dicenda, sicut ipse
gradians cum Regimine esset pagibus
et pufilanus.

In Curia deinde audebat comparere
Coram praeside praedicta nec illius
ministris simulans se suo infirmum
in omnibus rebus praeside tenens

possent personis magis bene meritis eius
Civitatis, et quippe tanta cum cura
lunde, quae propriis fabricis temporibus
fama habitus de hac adione salicet
quod tu sedere fueris assumi in cathedra.

Post hunc obitum eum in statu
Mediolanen: et post assumptionem
ad prae-nominatam dignitatem ipse
eam pulcherrima arte operatus est
tam et nominatus fuerit Colonnas
ab oratore praesidatis Christianissima¹⁷
cum mandato de levando Regimine
fricum militiae militum pedibus
qua ergo auctoritate administravit
officium huius, testes sunt tunc capi
boni, quae reliquens ipse cum onerij
abiectione Regimen illorum se videtur
in Lucerna quamobrem necesse
fuit homines Capitanos misisse

17) Der franz. Ambassador Blaise Méliand

299

in cineres ipse soluta utendo diligenter
adducere fecit bambis abstramentis
illosq; collocare fecit sub portis civitatis.
Res quidem ridicula offis ad infantes
videntes eum dementem, et faventem
lolas infans.

Stemus attoni, viceamus provenire
in feram nostram luxuriam, que
cubitalium nobis proponit. Hic
exleris videtur sumicus notabilis
miserabilium meretricum, et ad
legendam se ipsum, et eius amicas?
Deficit prosequi et esse infestus, quibus
melius ei visum est exponens in
publicis senatu sapius ipsum in
formidum eplare multas ex eisdem
meretricibus per civitatem nimis
impudentes et necessarium esse illas
mildare debere, et iste intemperatus

forma coronam, et altera manibus
scipionem, ita ut idem comissarius
qui illum conducebat, cum appel-
labat in illius facie ignaviam et
verum hypocritam.

Respice o Lucerna. Pacem tuam
penitentem in effigie et pictura
fructu et nobis gloriam, o cines
et ex quo in omni eventu arma
fument; etis sub optimo Regimine
et bonum exitum rei sperare
polestis.

Nec lacere volo eius abacularem
et aris lombiam, et magnam
intellectum, quod se habiturum signifi-
cavit in incendio forma dida
civitatis, quod per infaniam
eius scilicet conceptum fuit

Sabitus Continū epeidem suam, aut
binas in domo actus, cum quibus
immundioribus obicitur luxuria. Ipse
videm id obestare poterunt, quoniam
ille deserens bonum coniugalem
coepit seruis tam diuturno quantum
nocturno tempore ad ipsi adherendum
dum in lecto prosternitur fricare
faciens sibi infimus partes pedis
adhuc ut in eo solum existeret
et sic deiciens propriam uxorem¹⁸
ipse absente negotium permulans,
et ipse seruum fricat cum eius
in honestis actibus. Droppij eius
fili viui vel uita sicut quomodo cum
sibi, magno cum scandalo affirmavit,
tam in Laceria, quam in Gallia
vidisse peruis obij, et per unum
foramen sera eorum patrem inuenit

18) Elisabeth Schwacher

240.
Cum serua prout erat uerum, et huius
erat nefas cum esset exoratus et etiam
ipsis uidebatur rabij consensum latia
perpetrare posse; respic iugiter exemplū
obsequium propriis filiis et quanta salute
in eius domo morata sunt, omnes eundem
succubuerunt, et ad se liberandum ad hanc
et nates illius minime fricauerunt, et
in pulcro in honestatis si caderent
coacte fuerunt illius domum deserere
et transeuntes peruis diela Cuiuslibet
princeps nominabatur Craticula
Scholtj.

Titulus presentis scripturae est effigies
et genealogia unius patris polibij
patrij. Videtur huius remonstrare
sufficiens effectum, quem perit
erga patriam suam, sed deus

quod percipere ab eo, potest eadem
 patria et combinationem genealogicam.
 hanc proseguendo necesse est ulterius per-
 transire, facta prius uera narratione
 facti, unde quomodo, et cuius semine
 conceptus, et generatus fuerit, proles
 ueri, à qui ipse et alij originem
 traserunt in omnibus uicijis et
 flagitijs à ab eo differant, qua
 propter semper et suo sua prohibitione
 redigat cum terminis et modis iniquis
 et diuersitate eorum enormitates
 occultare procurauit; penum in huius
 narratione uita alterius sue sororis 19
 chorissima ista prouit est notorium
 causam dedit in liberibus proprii mariti
 ulterius fuit ista sua et gradatim
 proprii factus cum prohibitione illius
 anima et uita hanc à uicinitate abale

241.
 magis cum ualuit opus homines, quibus magis
 et quibus, magis dependit et magis impudens
 lupa que per lupanaria, et uicium publican
 uersat, et maior est numerus hominum,
 quibus ipsa subicit, quam capitulorum,
 quas in Capite tenet. Nunc quia ex
 senili etate in habitis efficitur ad
 conuersationem carnalem in ciuile
 pedolam tenet cubiculos lacundas et
 nominatur Lenona celeberrima colius
 nationis Germanicæ, et de ea actum
 est, nec aliud exspectari potest nisi
 subiacent mori hancory betebat.
 Pileas à soror sub similitudine
 qui eam semper sub sua prohibitione seruauit
 et cum falsis cubitus, et iniquis habitibus
 eam liberauit à uiribus custodie.
 Transcamus ad aliam eius sororem 20

19) Es könnte sich möglicherweise um Maria Bircher (geb. 1593), die bereits 1635 anderswo [in Mailand?] lebte, handeln (Sta LU, RF 64, 339b, 340a).
 20) Weitere [Halb-?] Schwestern Jost Birchers waren Maria (geb. 1581), Magdalena (geb. 1584) und Margareth (geb. 1597).

qua effusa est monstrum, ita delectabile
quod proprii filij tam sustinere niquitatem
haec reperitur familia quae eandem
infernare velit, nec penes eam esse
manere ob ingentem laborem
Crurum corruptorum à morbo
Gallico, qui etiam nasum et palatum
oris eandem comedit, ut à credatur
archifcem personarum matine for-
mare posse magis eandem figuram et
notorium est, infirmitates has minime
orbem habere in Ecclesia.

De aliis tribus fabricis eiusdem
fidei patricij alter mortuus est ex
eandem pestifero morbo, alter mortuus
est miserabilis et mendicis in uno
hospitium Italiae.

Sed peruenimus ad tertium qui
paterfamilias pupilla oculi eiusdem
fidei patricij, cum sub eandem familia

- 21) Cornel Bircher starb 1628. 1629 war das grosse Pestjahr. Vgl. Messmer/Hoppe, Luzerner Patriziat 284.
22) Ein weiterer [Halb-?] Bruder Jost Birchers war Wendelin (geb. 1590). Ob es sich bei besagtem Bettler
tatsächlich um Wendelin handelt, ist keineswegs gesichert.
23) Niklaus Bircher jun. (geb. 1599) erstach am 15. Juli 1619 den Grossrat Mauriz von Mettemayl.

242.
in colore acibus et gestis severis allen
alterius onera sufferre.

Nemo in tota Ciuitate Lucerna negare
poterit, quin iste filius grasolatur pessimus
et homicida fraudulentissimus cum ceteris
falsis nobilem unum Concilij Ordinarij
delle Ciuitatis intersecerit, a quo omne
bonum et optimus illius mores sperari
poterat, ex cuius inlebitu et tincta fuit
altera ex nobilioribus familiis Lucernensium.

Quis ignorare et negare poterit hunc
esse hunc Confessum excellentissimis
ignominiosis, qui in uniuersa urbe
insepiti possit ex eo quod eius mater
absente salum conceperit ex semine
vnius baronis Sabaudij, quod cum ea
Carnalem copulam habuit, sed de hac
in contibus, adueniente ibi extra
ordinario oratore Christianissimo.

Marcibus eundem suam. Igitur succubus
 toti illius familiae incipiendo à
 Reuendo Capellano, et combinando
 nobilibus usq; ad omnes alias inclufeu
 totius famulatus prout idem de
 familia se se iactauit in presentia
 proprij mariti in orbe Sublica, qui
 inquam auctus fuit, se pro balj
 debere eorum dictis opponere,
 nec minus uindictam sumere.
 Item notorium est hunc filium
 spirituum se obtulisse coram
 superioribus perierunt.
 At illis negabitur, uti est res potiora,
 et ad contritus approbata hunc
 uisus scripturas chirographa ab
 eadem, quaedam addendo, et minuendo,
 multa itaq; essent adhuc narranda, quae
 breuifatis gratia omitantur.

245.
 in hanc sacculi, ad q; peruenisti,
 o Lucerna cum amictus in Donatu tuo
 gentem huic similem, et quomodo
 poterit iste reus mortis uidentia, et
 iuridica commode alius ad mortem
 in casibus suis propriis similibus
 Respondebitur mihi eadem in dillum
 esse pro homicidio ad intercedenda
 eius prolebor, sed qua eum epistima
 hinc, o Lucerna, potes tolerare apud
 re hircum confesum, qui pro dillus
 millibus florenis propheta usq; non
 peperit, sed eius concubinam uidentia
 gens similes in uniuerso orbe in lege
 ignominiosam exumeratur et uirg.
 eadibus à iustitia secutoribus.
 Peinde quomodo potas eadem uisum
 credere cum ipse sponte se
 obtulerit peccare.

